

MANTIK FİNAL SORU ÇALIŞMASI

1 -) I – Zihnin, tümelden tikele, bütünden parçaya, yaptığı yürütmedir.

II- Öncüller doğru ise, sonuçta doğrudur.

III- Sonuç yanlış ise en az öncüllerden biri yanlıştır.

IV- Zihnin bir şeyi diğer şeye benzeterek hükme varmasıdır.

Yukarıdakilerden hangisi Tümdengelim için geçerlidir?

A – Yanlış I **B- I,II,III** C- I,III D- Yanlış IV

2 - Descartes'in meşhur sözü olan "Düşünüyorum o halde varım" bir motvi kıyasdır. **Aşağıdakilerden hangisi bu kıyasın tam karşılığıdır?**

Cevap: Bütün düşünenler vardır.Ben düşünüyorum o halde varım.

3 – Aşağıdakilerden hangisi tümel **olumlu bir önermedir?**

Cevap : Bütün insanlar onurludur.

4- İfadede eksik zihinde tam olan **kıyasa ne ad verilir?**

Cevap: Entimem

5- Yanlış öncüllerden hareketle doğru gibi görünen yanlış sonuç çıkarma anlamındaki akıl yürütme **aşağıdakilerden hangisidir?**

Cevap: Safsata

6- Bir kıyasta sonuç önermesinin yüklemi olan terim **aşağıdakilerden hangisidir?**

Cevap: Büyük Terim

7- : Zihnin özelden genele, tikelden tümele, parçadan bütüne, sonuç çıkardığı akıl yürütmedir. **Yukarıdaki hangi akıl yürütme ile ilgilidir?**

Cevap: Tümevarım

8- : Bir bütünü meydana getiren parçaların tamamını veya bir sınıfın tüm bireylerinin hepsini incelemek suretiyle hakkında hüküm çıkarmaktır. Örnek: Pazartesi, Salı, Çarşamba,Perşembe,Cuma,Cumartesi ve Pazar haftanın günleridir.Hepsi 24 saattir.

Çarşamba,Perşembe,Cuma,Cumartesi ve Pazar haftanın günleridir

Öyleyse haftanın bütün günleri 24 saattir.

Yukarıdaki boşluğa hangisi yazılmalıdır?

Cevap:Tam Tümevarım

9- Gerçeğe uygun olan, tartışmasız olarak kesin bilgi veren önermelerdir. " Bütün parçadan büyüktür." Önermesi gibi. Bu önerme beş sanattan burhanda kullanılan önermelerdir.

Yukardaki bahsi geçen önerme türlerine ne ad verilir?

Cevap: Yakıniyyat

10- "Doğruluğu insanlar tarafından kabul görmüş önermelerdir.

Sözü geçen önermelere ne ad verilir?

Cevap: Meşhurat

11- Öncülleri yakıniyyat olan kıyastır. Bütün delillerin en kesin ve güvenilir olanıdır.

Bahsedilen beş sanattan hangisidir?

Cevap : Burhan

12- "Eğer bir şey cisim ise yer kaplar.O cisimdir öyleyse yer kaplar." Ve "Eğer bu cisimse yer kaplamaktadır." O yer kaplamamaktadır.Öyleyse cisim değildir."
Kıyasların çeşidi nedir?

Cevap : Şartlı

13- Bir şey hakkında verilen karara ne ad verilir ?

Cevap: Hüküm

14- Araz nedir?

Cevap: Bir şeyi mahiyeti ve özelliklerinden oluşan şeydir.

15- " Tanım, Önerme, Kıyas, Tümevarım, Tümdengelim,Delalet"

Yukarıdaki konuların kaç tanesi mantığın konusudur?

Cevap: 6

16- Mantık hem ilim ve hem de yöntem olarak tarif edilmiştir.**Bunun dayanağı nedir?**

Cevap:Düşünme kaide ve kurllarını belirler ve ilimlere uygulanmasını emreder.

17- Bir önermenin niteliğini bozmaksızın öznesini yüklem, yüklemine özne yaparak, anlamca eşdeğer, aynı doğruluk değerine sahip, **yeni bir önerme oluşmaya ne denir?**

Cevap: Döndürme

18- Aşağıdakilerden **hangisi yanlıştır?**

Cevap: I –Tikel olumsuz

19- "Bazı insanlar mühendistir.",

" Bazı insanlar eğitimidir."

O halde bazı mühendisler eğitimidir, **Kıyasında nasıl bir çıkarım hatası yapılmıştır?**

Cevap: İki tikelden sonuç çıkarılmıştır.

20- Aşağıdakilerden hangisi bir **delil çeşididir?**

Cevap: Akli

21- Bir şeyin olumlu yada olumsuz anlamda kullanılan **kavram hangisidir?**

Cevap: Tasdik

22- Kazanın doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne mi inanmıyorsun? Doğduğuna inandığına göre öldüğüne de inanman gerekir. **Şeklinde kurulan önermenin çeşidi nedir?**

Cevap: Göreli

23- Bir şeyin özelliklerinin hepsine ne ad verilir?

Cevap: Mahiyet

24- Bir kıyas ikiden fazla öncülden meydana geliyorsa **bu kıyas çeşidine ne ad verilir?**

Cevap: Bileşik Kıyas

25- Zihin bu tür hükümlerde zihinde bulunan bir orta terim vasıtasıyla konu ile yüklem arasında bağ kurar. Mesal ; "Dört çifttir." Önermesinde, dört ve çift terimleri düşünürken, "dört ikiye bölünür,ikiye bölünen sayılar çifttir. " Diye yapılan gzli bir kıyastan sonra zihin hüküm verir. **Bu tür beş sanatla kullanılan önermeye ne ad verilir?**

Cevap: Fitriyyat

26- Aşağıdakilerden hangisi tanım hakkında verilerden **hangisi yanlıştır?**

Cevap : Tam bir tanım oldukça geniş kelimelerle yapılmalıdır.

27- Aşağıdakilerden hangisi beş sanattan **değildir?**

Cevap: Yakıniyyat

28- Akıl yürütmeye ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

Cevap: Kıyas bir akıl yürütme çeşidi değildir.

29- Aşağıdakilerden hangisi tikel olumsuz önermeye **örnektir?**

Cevap: Bazı insanlar zengin değildir.

30- "Önermenin konusu tek bir bireye işaret ediyorsa, bir sınıfın tüm fertlerini içine alıyorsa....., bir kısmını içine alıyorsa....., eğer konu nicelik bildirmiyorsa....., önerme denir? **Sırasıyla boşluklara hangileri gelmelidir?**

Cevap : Tekil-Tümel-Tikel-Belirsiz

31- "Yağmur yağarsa sokaklar ıslanır." " İzmir soğuk değildir." " İlim faydalıdır." "Sevgi emektir." " İnsan ancak ektiğini biçer."

Yukarıda hangi önerme çeşididir yoktur?

Cevap : Ayrık Şartlı

32-, öncülleri bitişik ve ayrık şartlı kıyaslardan oluşan bir kıyas çeşididir. Öncüllerdeki şıkların ayrı ayrı değerlendirilmesi ile sonuca varılır. 14 yaşındaki Fatih Sultan Mehmet'in babasıyla yazışması buna örnektir.

Ya siz padişahsınız, ya ben padişahım.

Siz padişahsanız sorumluluğunuz gereği,

Ben padişahsam emrimin gereği,

Her iki halde de ordunun başına geçmelisiniz.

Yukarıdaki bilgi verilen kıyas çeşidi hangisidir?

Cevap: Seçmeli

33- İçine aldığı fertlerin ortak özelliğini kendinde toplayan kavrama....., çatısı altında bulunan fertlerin tümünde onun dır. **Boşluklara uygun kavramlar hangisinde doğru verilmiştir?**

Cevap: İçlem- Kaplam

34- Zat için hangisi **söylenemez?**

Cevap: Şeyin sahip olduğu ayrılan ve ayrılamayan özelliklerdir.

35- He zaman yağmur yağsa yerler ıslanır.

Güneş doğarsa aydınlık olur.

Erken kalkan-kalkarsan- yol alır.

Yukarıdaki önermenin çeşidi nedir?

Cevap:Bitişik Şartlı

36- Gerçeğe uygun olan,tartışmasız olarak kesin bilgi veren önermelerdir." Bütün parçadan büyüktür." Önermesi gibi.Bu önerme çeşidi beş sanattan " Burhan" da kullanılan önermelerdir. **Yukarıda bahsi geçen önermeye ne ad verilir?**

Cevap:Yakıniyyat

37- Aşağıdakilerden hangisi çelişmezlik ilkesini ifade etmez ?

Cevap: Bir şey ya vardır ya yoktur.Başka bir sık yoktur.

38- " Mantıkla..... meşhur olan (Meşhurat) ve doğru kabul edilen (Müsellemat) öncüllerden oluşmuş kıyas demektir.Farklı tarifleri bulunmakla beraber genellikle bir düşüncedeki çelişkileri tartışarak gösterme sanatı diye tanımlanır.Ayrıca..... bir tezin doğruluk veya yanlışlığını göstermek amacıyla yapılan tartışma kurallarından bahseden ilmin adı olarak da kullanılmıştır.

Yukarıda sözü edilen sanat hangisidir?

Cevap : Cedel

39- Kıyas türlerinin uygulama alanları için kullanılan mantık terimi hangisidir?

Cevap: Beş Sanat

40- Doğru veya yanlış, kabul edilebilir veya edilmez olsun insanda, sevinç ve huzur veya nefret ve sıkıntı duygularına yol açan önerme çeşitlerine ne ad verilir?

Cevap:Muhayyelat

41-"Her şeyin bir varolma sebebi vardır." İlkesine ne ad verilir?

Cevap: Yeter Sebep

42- Öncül: " Dışarı çıkan tedirgin olur.

Delil : Çünkü dışarda corona salgını var.

2.Öncül: Tedigin olan insan mutlu olamaz.

Sonuç: Öyleyse dışarı çıkan mutlu olamaz.

Yukarıda kurulan kıyas çeşidine ne ad verilir?

Cevap:Delilli Kıyas

43- I-Cevher özüyle kaim olan şeylerdir.

II-Cevher artıp azalabilir.

III-Cevher varlığını sürdürmek için başka birşeye ihtiyaç duymaz.

IV-Cevher özü bakımından değişkendir.

Yukarıdakilerden hangisi cevher hakkında söylenebilir?

Cevap: I-III

44- I-Tümel olumlu : her a,b dir.

II- Tümel olumsuz : Hiçbir a,b değildir.

III-Tikel olumlu : Bazı a,b dir.

IV-Tikel olumsuz: Bazı a,b değildir.

Yukarıdakilerden hangileri doğru verilmiştir?

Cevap:Hepsi

45- Kimi insanlar zeki, çalışkan ve başarılıdır.

Bu önerme nicelik ve nitelik olarak nasıl bir önermedir?

Cevap: Tikel-Bileşik-Olumlu

46-Zat için hangisi söylenemez?

Cevap: Zat bir şeyin özünü ifade eder.

47-Bir konu yüklem ve bağdan oluşan önermelerdir.Tek bir yargı olan önermedir.İlim faydalıdır.Sevgi emektir.Yağmur yağdı.Ali çalışkandır. Vs.

Bahsi geçen önerme hangi tür önermedir?

Cevap: Basit Önerme

48- Bağlacı "ya,ya da" olankıyas çeşidi hangisidir?

Cevap: Ayrık Şartlı Kıyas

49 – Konu ve yüklemi aynı olup hem nitelik hem de nicelik bakımından farklı iseler birbirine göre durumları olur. A-O ile E-I kendi aralarında önermelerdir.

Misal : Bazı sular içilir. I- Doğru

Hiçbir su içilemez. E- Yanlış

Bu boşluğa uygun kavram hangisidir?

Cevap: Çelişik

50- Önermenin niteliği bozmadan, öznesini yüklem, yüklemine özne yapıp **yeni bir önerme oluşturmaya ne ad verilir?**

Cevap: Döndürme

52- Aşağıdakilerden hangisi kaç tanesi döndürme hakkında doğrudur?

- 1-Temel önermenin niteliği bozulmamalıdır.
- 2- iclem ve kaplamına dikkat etmelidir.
3. Temel önerme ve döndürülmüş hali de doğru olmalıdır.
- 4- Bazı kavramların yerleri isteğe bağlıdır.
- 5- Oluşan önerme yeni bir önerme olur.

Cevap: 4- Bazı kavramların yerleri isteğe bağlıdır.

53- Aşağıda verilenlerden hangisi düz döndürme hakkında yanlış bir ifadedir?

- a-Tümel olumlu — tikel olumlu, A → I
- b-Tümel olumsuz → tümel olumsuz, E → E
- c- Tikel olumlu ~ tikel olumlu
- d- Tikel olumsuz → (yok)
- e- Tikel olumsuz tümel olumsuz

Cevap: e- Tikel olumsuz tümel olumsuz

54- "Bir önermenin niteliğine dokunmadan konunun çelişliğini yüklem, yüklem çelişliğini konu yapmaktır." Tanımı yapılan kavram hangisidir?

Cevap: Ters Döndürme

55- Ters döndürme hakkında verilenlerden hangisi **yanlıştır?**

- a-Tümel olumlu-tümel olumlu, A A
- b- Tikel olumsuz- tikel olumlu, o → I
- C Tümel olumsuz - tikel olumsuz, E → 0
- d- Tikel olumlu-yok, 1 → yok
- e Tikel olumsuz- tikel olumsuz, 0 0

Cevap: b- Tikel olumsuz- tikel olumlu, o → I

56- "Kimi insanlar zeki, çalışkan ve başarılıdır." **Bu önerme nicelik, nitelik ve yapı bakımından nasıl adlandırılır?**

- a-Tikel, basit, olumlu,
- b- Tümel, bileşik, olumlu,
- c- Tikel, bileşik, olumlu,
- d- Tekil, bileşik, olumsuz
- e -Tümel, bileşik, olumsuz

Cevap: c- Tikel, bileşik, olumlu

57- Aşağıdakilerden hangisi tikel olumsuz önermeye örnektir?

- a-Bazı kuşlar uçar
- b- Bazı atlar beyazdır
- c- Hiçbir insan ölümsüz değildir.
- d. Her kuş kanatlıdır
- e- Bazı insanlar zengin değildir.

Cevap: e- Bazı insanlar zengin değildir.

58. "Farkında olarak ya da olmayarak kullandığımız neredeyse her şey akıl yürütme gücümüze yani muhakememize dayanır. Saatimize bakıp otobüsün geçip geçmediğini, ders çalışıp çalışmadığımızda neler olacağını, 'Ahmet yine 100 aldı' derken bile muhakeme yaparız."

Yukarıdaki bilgiler akıl yürütmenin hangi yönüne vurgu yapmaktadır?

- a-bilimde akıl yürütmenin gerekliliğine
- b- günlük hayatta akıl yürütmenin kullanıldığına
- c-dilbilgisi alanında akıl yürütme ihtiyacına
- d- akıl yürütme yollarına e akıl ilkelerine

Cevap: b- günlük hayatta akıl yürütmenin kullanıldığına

59- "Bir delile nispetle bir sonuca varmaktır. .
....ta iki hüküm vardır ve ikisinden üçüncü bir
hükme varılır. Burada zihin kendiliğinden
zorunlu olarak sonuca varır.ın tek
başına birer hüküm bildiren, üçüncü bir
hükümün çıkarıldığı cümlelere delil, öncül,
mukaddem-tali gibi adlar verilmiştir.
Bunlardan aralarında bir tür ilişki ile akıl
yürütmeye sonuca varılır."

Bahsi geçen kavram hangisidir?

- a-Önerme
- b- Kıyas
- c-Çeliski
- d-Delil
- e-ilke

Cevap: b- Kıyas

60 – 1-Kıyasın gördüğümüz gibi unsurları
şunlardır: küçük terim, orta terim, büyük
terim.

2- Ayrıca öncüllerden içinde büyük terim
bulunan önermeye büyük önerme- Kübra-,
içinde küçük terimin bulunduğu öncüle de
küçük önerme-suğra- denir.

3- Sonuçta orta terim yer almaz.

4-Orta terim iki öncül arasında bağıntı kuran
terimdir.

5- akıl yürütmeye sonuca varılır.

**Yukarıdaki ifadelerden hangileri
doğrudur?**

- a- 1-2-3-4-5
- b- 3-4-5
- c- 1-3-5
- d- 1-2-3-4
- e- 1-2-4

Cevap: a- 1-2-3-4-5

**61- İki öncül ve bir sonuçtan oluşan
kıyaslara ne ad verilir?**

- a-Basit
- b- Bileşik
- c- Şartli
- d-Matvi
- e- Hulfi

Cevap: a-Basit

62- Almanya Fransa ya bitişiktir,
Fransa İspanya'ya bitişiktir, Öyleyse Almanya
İspanya'ya bitişiktir.

**Yukarıdaki çıkarımda hangi kurala
uyulmamıştır?**

a-Her kıyasta büyük, küçük ve orta şeklinde
üç terim bulunmalıdır. Üç terimden az ise
kıyas olmaz. Fazla ise bileşik kıyas olur ya da
geçersiz sonuç verir.

b- Orta terim sonuç önermesinde
bulunmamalıdır.

c- Orta terim iki öncülde de tikel olarak
alınmaz. Orta terim en az bir defa külli
olmalıdır.

d- Sonuçta bulunan terimlerin kaplamı
sonuçtaki terimlerin kaplamını aşmamalıdır.

e-Sonuç daima öncüllerin zayıf olanına
tabidir.

**Cevap: a-Her kıyasta büyük, küçük ve orta
şeklinde üç terim bulunmalıdır. Üç
terimden az ise kıyas olmaz. Fazla ise
bileşik kıyas olur ya da geçersiz sonuç
verir.**

63- Hiçbir insan taş değildir,
Hiçbir konuşan taş değildir,
Hiçbir konuşan insan değildir!

**Yukarıdaki kıyasta hangi kurala
uyulmamıştır?**

a- Her kıyasta büyük, küçük ve orta şeklinde
üç terim bulunmalıdır. Üç terimden az ise
kıyas olmaz. Fazla ise bileşik kıyas olur ya da
geçersiz sonuç verir.

b- Orta terim sonuç önermesinde
bulunmamalıdır.

C- Orta terim iki öncülde de tikel olarak
alınmaz. Orta terim en az bir defa külli
olmalıdır.

d- iki olumsuz önermeden bir sonuç çıkmaz.

e Sonuç daima öncüllerin zayıf olanına
tabidir.

**Cevap: d- iki olumsuz önermeden bir
sonuç çıkmaz.**

64-Bazı insanlar çıkarıcıdır,
Tüm çıkarıcılar düzenbazdır,
Bazı düzenbazlar insan değildir!

Yukarıdaki kıyasta hangi kurala uyulmamıştır?

- a- Her kıyasta büyük, küçük ve orta şeklinde üç terim bulunmalıdır. Üç terimden az ise kıyas olmaz. Fazla ise bileşik kıyas olur ya da geçersiz sonuç verir.
b- Öncüller olumlu ise sonuç olumsuz olmaz.
c- Orta terim sonuç önermesinde bulunmamalıdır.
d- Orta terim iki öncülde de tikel olarak alınamaz. Orta terim en az bir defa külli olmalıdır.
e- İki olumsuz önermeden bir sonuç çıkmaz.

Cevap: b- Öncüller olumlu ise sonuç olumsuz olmaz.

65. "Kesin bir kıyas ile seçmeli bir kıyastan elde edilen kıyaslardır. Bu tarz kıyaslarda asıl savunulan delilin tersi ortaya konarak delil desteklenir.

Misal:

Bir şey kendini yoktan var edemez. Hükmü doğruysa; Bir şey kendini yoktan var eder, Eğer bir şey kendini yoktan var etse, öncesinde yok iken var olması gerekir, Bir şeyin yok iken kendini var etmesi imkansızdır, Öyleyse bir şey kendini yoktan var edemez."

Bahsi geçen kıyas hangisidir?

- a-Matvi kıyas b- Hulfi kıyas c- İktirani
d- Dilemma e-Düzensiz kıyas

Cevap: b- Hulfi kıyas

66-"Su 2 hidrojen ve 1 oksijenden oluşan maddedir, aile; anne baba ve çocuklardan oluşan kurumdur." **şeklinde yapılan tanımlara ne ad verilir?**

- a. Adsaltanım b- Analitik tanım
c- Tasviri d- Şartlı tanım e- Resm

Cevap: b- Analitik tanım

67- Bazı kavramların tanımı değil betimlemesi, tasviri, yapılabilir. Bunlar tek bir ferdi gösteren ya da türü olmayan kavramlardır.

Aşağıdakilerden hangisi bunlardan biridir?

- a- Öğrenci b- Ağaç c- Bursa
d- Kalem e-Okul

Cevap: C- Bursa

68- "Kendinden başka bir şeye göre olan şeyin durumuna denir. Bir şeyin diğer bir şeyle olan bağıntısına göre kazandığı özellik kastedilir."

Bahsedilen kategori hangisidir?

- a- Nitelik b- Nicelik c- Görelilik
d- Zaman

Cevap: c- Görelilik

69- **Aşağıdakilerden hangisi tanım hakkında verilenlerden hangisi yanlıştır?**

- a- Bir şeyin neliği hakkında bilgi verir
b- Bir şeyin işlemi belirleyebilir.
c- Mahiyet ve hüviyet tanım için önemli kavramlardır.
d- Bölme ve sınıflama açısından önemli veri sağlar.
e- Tam bir tanım, oldukça geniş kelimelerle yapılmalıdır.

Cevap: e- Tam bir tanım, oldukça geniş kelimelerle yapılmalıdır.

70- **Aşağıdakilerden hangisi tanımın şartlarından değildir?**

- a) Tanım tam olmalıdır.
b) Bir şeyi kendisinden daha belirsiz bir şeyle tanımlamamalıdır.
c) Oldukça az kelimelerle ifade edilmelidir.
d) Kısır döngü bulunmamalıdır.
e) Net ve ayırt edici olmalıdır.

Cevap: c) Oldukça az kelimelerle ifade edilmelidir.